

Wapenstilstand bij de VRT

Extra aandacht voor herdenking einde WO I op radio, tv en online

Op 11 november is het precies 91 jaar geleden dat Wereldoorlog I, *De Grote Oorlog*, beëindigd werd. Verschillende radio- en televisienetten van de VRT herdenken de Wapenstilstand met extra items in bestaande programma's en thema-uitzendingen. Op 11 november zelf zendt Eén rechtstreeks de herdenkingsplechtigheid uit van aan de Menenpoort in Ieper.

De extra items en programma's worden tussen 8 en 15 november uitgezonden op Eén, Canvas, Ketnet, Radio 1, Radio 2, Klara en via de rode knop op Canvas+. Een overzicht:

Zondag 8 november

14.00 u. *The Sinking of the Lusitania*

Brits-Duits docudrama van Christopher Spencer uit 2007.
Met o.m. John Hannah, Kenneth Cranham, Florian Panzer en Madeleine Garrod.

In 1915 is de RMS Lusitania het snelste, grootste en meest glamoureuze cruiseschip van het moment. Het is het vlaggenschip van de Cunardrederij, dat pendelt tussen New York en Liverpool. Op 17 mei 1915, op slechts enkele kilometers van de haven van Liverpool, wordt het schip echter getroffen door een Duitse torpedo. Achttien minuten later ligt de Lusitania op de bodem van de ijskoude Ierse Zee. 1200 van de 1900 mensen aan boord komen op een gruwelijke manier aan hun einde.

Maandag 9 november

22.55 u. *Phara: journalist Robert Fisk in de studio*

De internationaal gerenommeerde Britse journalist Robert Fisk woont in ons land de herdenkingsplechtigheden bij naar aanleiding van Wapenstilstand. Het is een bijzonder emotioneel moment voor Fisk, want ook zijn vader vocht tijdens de Eerste Wereldoorlog voor het Britse leger in *Flanders fields*. Als kind bezocht hij met zijn vader de slagvelden en militaire begraafplaatsen in de regio. Nu wil hij dat traject overdoen. Hij vertelt erover bij *Phara* op Canvas.

Dinsdag 10 november

06.00 u. **De ochtend: journalist Robert Fisk in Ieper**

20.00 u. **Terzake: journalist Robert Fisk in Ieper**

Ook *De ochtend* op Radio 1 en *Terzake* op Canvas volgen Robert Fisk tijdens zijn verblijf in Ieper.

Woensdag 11 november

06.00 u. **De ochtend: Antoon Visser**

Radio 1 duikt in het radioarchief en brengt de getuigenis van de oorlogsveteraan Antoon Visser in *De ochtend* en *Vandaag*.

Antoon Visser voerde veel verkenningsoopdrachten uit en streed lang in de levensgevaarlijke 'dodengang'. Hij weigerde korporaal te worden en beschouwde de Duitse soldaten als lotgenoten.

De reportage wordt om 16 u. herhaald in *Vandaag* en is ook te beluisteren via deredactie.be.

09.45 u. **Last Post Ieper**

Rechtstreekse uitzending op Eén en via deredactie.be van de jaarlijkse plechtigheid aan de Menenpoort, in Vlaanderen het hoogtepunt van de herdenkingen op Wapenstilstand. Met commentaar van VRT-journalist Emmanuel Rottey en Piet Chielens, conservator van het In Flanders Fields-museum van Ieper.

In aanwezigheid van nationale en internationale prominenten en delegaties uit onder andere Groot-Brittannië, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland, India en Duitsland worden de gesneuvelden en vermisten van de Eerste Wereldoorlog op passende wijze herdacht. Dit jaar is onder meer de Britse journalist Robert Fisk bij de plechtigheid aanwezig.

Traditiegetrouw eindigt de ceremonie met het uitstrooien van klapprozenblaadjes vanop het dak van het monument en met een bijzondere Last Post, die op 11 november overigens voor de 27.933ste keer zal weerklinken onder de Menenpoort.

11.00 u. **Mezzo: De grote oorlog te boek**

Mezzo brengt een overzicht van het actuele boekenaanbod rond de Eerste Wereldoorlog.

13.00 u. **Stories: Dagboeken van frontsoldaten**

91 jaar geleden kwam er een einde aan de Eerste Wereldoorlog. De directe getuigen, de soldaten, zijn dood. Wat zij zagen, hoorden, roken en voelden, kennen we alleen via hun brieven en dagboeken. Of via de verhalen die ze aan kinderen en kleinkinderen vertelden. *Stories* duikt in de soms vergeten

archieven. Of hoe een oud dagboekje 91 jaar later nog altijd iets nieuws kan onthullen.

16.00 u. *Avondpost: De allerlaatste getuigen*

Begin 2009 startte het team 2014-18, dat de herdenking van honderd jaar Eerste Wereldoorlog bij de VRT voorbereidt, het project *De allerlaatste getuigen*.

De allerlaatste getuigen is een interviewproject waarbij honderd hoogbejaarde Vlamingen voor de camera getuigen over de Eerste Wereldoorlog. De verhalen vormen samen het verhaal van de oorlog in heel Vlaanderen en in al zijn facetten. De oorlog was ingrijpend, ook voor zij die niet aan het front vochten of woonden. Alle getuigen waren kind tijdens de oorlog. Sommigen moesten halsoverkop vluchten naar Nederland, Engeland of Frankrijk, anderen leefden onder de terreur van de bezetter. Sommigen leden honger of misten hun vader die als krijgsgevangene in Duitsland werd tewerkgesteld.

De getuigenissen vormen samen een rijke bron aan archiefmateriaal dat naar aanleiding van de grote herdenking in 2014 in veel VRT-programma's gebruikt zal worden.

Radio 2 brengt nu al in avant-première verhalen van vijf van die getuigen, één per provincie. Op 11 november zendt *Avondpost* in elke provincie een regionale getuigenis uit.

West-Vlaanderen

Rachel is geboren in 1909. Het oorlogsgeweld dreef de voltallige familie op de vlucht. Per trein trokken ze richting Bretagne. Het is een wonder dat de familie met zeven kinderen tijdens de chaotische vlucht bij elkaar is kunnen blijven en heelhuids in Frankrijk is aangekomen.

Oost-Vlaanderen

Yvonne was zeven toen de oorlog uitbrak. Ze woonde toen vlak aan het Meulestedestation in de volksbuurt De Muide in Gent. Yvonne was de oudste in een kroostrijk gezin en getuigt over de transporten met Belgische krijgsgevangenen richting Duitsland. Uitgehongerd smeekten ze om brood.

Antwerpen

Dina werd geboren in 1909 en is een boerendochter die de oorlog meemaakte in en rond Baarle-Hertog. Zij vertelt over 'den draad' die langs de grens door de Duitse soldaten werd geplaatst om het smokkelen tegen te gaan. Dina heeft het ook over het leven op de boerderij, waar onderdak werd geboden aan Duitse soldaten en spionnen.

Limburg

Maria werd geboren in 1908. Toen de oorlog uitbrak, woonde ze met haar ouders en broers en zussen op een kleine boerderij in Oostham. Vader Remy was ruim vier jaar lang krijgsgevangen in Duitsland. Tijdens zijn afwezigheid is Maria's driejarige broertje overleden. Moeder wilde vader behoeden voor slecht nieuws vanuit Limburg en heeft het hem niet verteld. Toen vader terugkeerde, stond hij onaangekondigd voor de deur.

Vlaams-Brabant

Yvonne verbleef tijdens de oorlog bij haar grootouders op de boerderij, waar ook Duitse soldaten ingekwartierd werden. Yvonne's vader verbleef in Nederland, terwijl haar moeder en broertje de oorlogsjaren in Brussel doorbrachten. Het waren vooral de overvliegende zeppelins die indruk maakten op de jonge Yvonne.

(Zie ook *Eén* op 12 november)

18.00 u. Karrewiet: Schatbewaarders van de Eerste Wereldoorlog

Karrewiet brengt een reportage over de broers Stijn, Karel en Jonas Butaye uit Langemark. Zij delen een grote interesse voor de Eerste Wereldoorlog en dat is niet verrassend als je weet dat ze opgroeien op een plaats waar een authentieke bunker uit de Eerste Wereldoorlog staat, waar jaarlijks een schat aan oorlogsattributen gevonden wordt en waar obusputten het landschap tekenen.

Op de ouderlijke boerderij Pondfarm richtten ze samen met die vondsten een museum in. Ze ontwierpen ook een website waarop staat wat er allemaal te zien valt. Pondfarm is de naam die de Britten tijdens de oorlog gaven aan de voor het front strategisch gelegen hoeve. Tijdens de oorlog kwam de boerderij opeenvolgend in handen van het geallieerde en het Duitse kamp. De sporen daarvan zijn tot op vandaag de dag terug te vinden.

Karrewiet brengt een uniek portret van de jonge en gedreven schatbewaarders van een stukje erfgoed uit de Eerste Wereldoorlog.

19.00 u. De tuin van Eden

Op 11 november groeien er alleen klaprozen en gedichten in *De tuin van Eden*. Presentator Bart Stouten zal de aangepaste, en naar zijn zeggen 'zeer fijnbesnaarde muziekkeuze' van Gerrit Valckenaers met oorlogspoëzie tegemoetkomen. Het staakt-het-vuren van de Eerste Wereldoorlog, vorig jaar in *De tuin van Eden* herdacht met een *Flanders Fields*-editie, wordt dit jaar de aanleiding om bekende en minder bekende muziek en poëzie te programmeren waarin de wapens het zwijgen wordt opgelegd om de heldenmoed te laten zegeviereren. Niet alleen in die concrete 'grote' oorlog, maar ook in de overgebleven oorlogen van vandaag, in Irak en Afghanistan.

Met onder meer de *Tombeau* van Ravel, *Noël des enfants qui n'ont plus de maisons* van Debussy en muziek van Enrique Granados, Charles Ives en Benjamin Britten en poëzie van Guido Gezelle, Lodewijk van Deyssel, Albert Verwey, Ida Gerhardt en Nazim Hikmet, de grootste dichter van Turkije.

20.35 u. Preludio e Narrazione (Canvas+)

In 1983 componeerde Frits Celis muziek voor sopraan en orkest op het gedicht *Ouders* van Anton Van Wilderode. Hij doopte zijn werk *Preludio e Narrazione*. Vijf jaar later gebruikte de openbare omroep de tekst en muziek van het stuk tijdens de Wapenstilstanduitzending van dat jaar. Via de rode knop is die uitzending op 11 november opnieuw te bekijken op Canvas+.

20.55 u. Vermist aan het front (Canvas+)

De documentaire *Vermist aan het front* brengt op Canvas+ het verhaal van een groep Belgische wetenschappers die er voor het eerst in slaagt om via DNA-onderzoek enkele gesneuvelde Australische soldaten uit de Eerste Wereldoorlog te identificeren. Er worden immers nog geregeld stoffelijke resten van soldaten uit de Eerste Wereldoorlog opgegraven. Rob Troubleyn van de Dienst Oorlogsgraven van het Belgische leger zorgt ervoor dat ze een degelijke begraafplaats krijgen.

In september 2006 kreeg hij een oproep uit het West-Vlaamse Zonnebeke. Bij graafwerken had een aannemer er de stoffelijke resten ontdekt van vijf soldaten. Een van de soldaten droeg het insigne van het Australische leger: de Rising Sun. Historisch onderzoek in de bataljonsverslagen onthult dat de vijf tijdens de slag van Passendale zijn gedood. Maar wat is daar precies gebeurd? Waarom zijn de Australische troepen naar het westelijk front gekomen? Waar zijn ze ingezet? Waarom willen deze jonge mannen zo ver van huis en thuis hun leven riskeren? Hoeveel zijn er gesneuveld? En vooral: wie zijn deze vijf Australiërs?

Rob Troubleyn brengt de Australische overheid op de hoogte van de vondst in Zonnebeke. De Australiërs zijn bereid om het hele onderzoek naar de identiteit van de vijf te financieren. Met de hulp van wetenschappers uit diverse disciplines zoekt Rob Troubleyn een antwoord op de vele vragen. Een forensisch patholoog, Belgische historici en historici uit Australië, textielspecialisten: allemaal reiken ze stukjes aan, maar niet de volledige puzzel. Maar door eliminatie blijft uiteindelijk een korte namenlijst over. Alleen DNA-onderzoek kan de namen van de vijf prijsgeven. De Australische overheid lanceert een oproep en vraagt alle nabestaanden een DNA-staal af te leveren. Uiteindelijk konden zo twee van de soldaten worden geïdentificeerd. Een derde krijgt binnenkort een naam op zijn laatste rustplaats.

23.15 u. Paris 1919. Un traité pour la paix

Canadees-Frans docudrama uit 2008 over de vredesonderhandelingen in Versailles en het sluiten van het vredesakkoord in 1919.

Parijs 1919. De Wapenstilstand heeft een einde gemaakt aan de gevechten van de Eerste Wereldoorlog. Georges Clemenceau, Woodrow Wilson en David Lloyd George ontmoeten elkaar om de vredesvoorwaarden op te stellen. Het gaat over herstelbetalingen (berekend door de econoom John Keynes) en gebiedsuitbreiding. Ieder land heeft een eigen agenda. Groot-Brittannië wil de heerschappij op zee behouden, Frankrijk wil Duitsland op de knieën dwingen en de VS wil de Volkenbond oprichten. In plaats van de voorziene drie à vier weken zullen de besprekingen liefst zes maanden duren.

00.45 u. Jour de gloire

Knappe Franse animatiefilm van Bruno Collet waarin kleiachtige soldaten ten strijde trekken in de modder van de loopgraven en de slagvelden.

00.50 u. ***Jour de gloire: de making of***

Donderdag 12 november

20.35 u. ***Soldaten van de Grote Oorlog (1): In de vuurlijn (Canvas+)***

Vlaamse veteranen getuigen over hun ervaringen als soldaat in de Grote Oorlog. *In de vuurlijn* is het eerste deel van een drieluik van Erik Pertz.

De Vlaamse oud-strijders vertellen over de begindagen van de oorlog en de terugtrekking achter de IJzer, het leven aan het front, de gasaanvallen en zelfverminkingen, de soldij, het transport en verzorging van gewonden, de ratten en de luizen, en de vriendschap en solidariteit onder lotgenoten.

20.40 u. ***Koppen: De allerlaatste getuigen***

De allerlaatste getuigen is een interviewproject waarbij honderd hoogbejaarde Vlamingen voor de camera getuigen over de Eerste Wereldoorlog. Hun getuigenissen zullen mee de rode draad vormen door de VRT-programmering rond honderd jaar Grote Oorlog in 2014. *Koppen* brengt op 12 november in avant-première twee van deze getuigenissen.

Gerard woonde tijdens de Eerste Wereldoorlog achter het front en speelde als kind tussen de uitrustende Britse soldaten. Aan het einde van de oorlog werd zijn familie naar Frankrijk geëvacueerd.

Germaine groeide op in etappegebied en zag Dendermonde branden. Haar vader werd gemobiliseerd en kwam later in Nederland terecht. Via gesmokkelde brieven was er communicatie met het thuisfront.

(Zie ook Radio 2 op 11 november)

Vrijdag 13 november

20.35 u. ***Soldaten van de Grote Oorlog (2): Het leven achter de linies (Canvas+)***

Vlaamse veteranen getuigen over hun ervaringen als soldaat in de Grote Oorlog. *Het leven achter de linies* is het tweede deel van een drieluik van Erik Pertz.

In deel twee vertellen soldaten over het leven achter de geallieerde linies in Vlaanderen. Ze brengen het aangrijpende verhaal van de slachtoffers van de gasaanvallen, het samenleven van burgers en soldaten, het onderscheid tussen soldaten en officieren, de soldaten uit 'vreemde landen' en de kinderen uit Vlaams-Britse relaties.

Zondag 15 november

11.00 u. **Rondas: Staatsgevaarlijk. Van het jaar van het Verdrag van Versailles naar het Jaar van de Klaproos.**

Jean-Pierre Rondas interviewt Matthijs de Ridder. Die schreef een grondige en grensverleggende studie over de 'tegentraditie' in de Vlaamse letteren die in 1919 begon als reactie op het triomfalistische franskiljonisme en de rabiate anti-Vlaamse teksten na het einde van de Eerste Wereldoorlog. Ze vormden het begin van het Vlaams internationalisme: een merkwaardige combinatie van 'volksheid' en kosmopolitisme dat in 1920 een ware uitbarsting zou kennen.

14.00 u. **A bear named Winnie**

Canadese speelfilm van John Kent Harrison uit 2004. Met Michael Fassbender, David Suchet en Stephen Fry.

Iedereen kent het figuurtje van Winnie de Poeh, een creatie van auteur A.A.Milne. Weinigen weten dat Milne zijn inspiratie vond bij een echt beertje, dat hij samen met zijn zoontje vaak bezocht in de Londense zoo. De film *A bear called Winnie* brengt het verhaal van dat echte beertje.

Augustus 1914. Op weg naar het front van de Eerste Wereldoorlog adopteert de Canadese luitenant Harry Colebourn een jong beertje, dat als wees is achtergelaten. Hij noemt hem Winnie, naar de Canadese provincie Winnipeg waar hij vandaan komt. Harry neemt Winnie mee naar Quebec, waar het Canadese leger zich klaarmaakt om in te schepen. De soldaten ontfermen zich over het dier, dat de mascotte van hun eenheid wordt. Samen met de soldaten reist Winnie af naar Engeland. Wanneer ze naar het front in Frankrijk vertrekken, krijgt Winnie onderdak in de Londense zoo. Daar groeit het beertje in de donkere oorlogsjaren uit tot een symbool van vriendschap en hoop voor de kinderen van Londen.

21.00 u. **Soldaten van de Grote Oorlog (3): Unser Vaterland muss grosser sein (Canvas+)**

Vlaamse veteranen getuigen over hun ervaringen als soldaat in de Grote Oorlog. *Unser Vaterland muss grosser sein* is het derde deel van een drieluik van Erik Pertz.

In deel drie het verhaal van de Duitse inval en de paniek die daardoor bij de bevolking ontstaat, de hospitalisatie van Duitse soldaten, het vierde Duitse leger in Tiel, luchtgevechten, werken voor de Duitse bezetter en de geboorte van Vlaams-Duitse kinderen.

Wapenstilstand op het internet

Klara.be breidt zijn aanbod over WO I vanaf 7 november gevoelig uit. De site ging in het VRT-archief op zoek naar cultuur ten tijde van of over de periode.

Deredactie.be brengt van 7 tot en met 15 november een uitgebreid dossier onder het label *2014-18*, met achtergrondinformatie bij het uitgebreide programma-aanbod op radio en televisie, zowel in Vlaanderen als daarbuiten. De site is ook bereikbaar via www.2014-18.be.

Over 2014-18

2014-18 is de naam van het grote crossmediale project waarmee de VRT tussen 2014 en 2018 de honderdste verjaardag van de Eerste Wereldoorlog herdenkt. Met 2014-18 wil de openbare omroep voorkomen dat de oorlog in de vergetelheid raakt. De eerste voorbereidingen voor het project worden nu al getroffen. In aanloop naar 2014 zal de VRT elk jaar in november extra aandacht schenken aan Wapenstilstand en de Eerste Wereldoorlog.

Voor meer informatie:

Anne Stroobants
Netwoordvoerder Canvas en Radio 1
02 741 51 63

anne.stroobants@vrt.be

Björn Verdoodt
Netwoordvoerder Eén
02 741 58 95

bjorn.verdoodt@vrt.be

Petra Van San
Netwoordvoerder Ketnet, Klara en
Radio 2
02 741 58 88
petra.vansan@vrt.be

VRT Communicatie - Kamer 9L48, 1043 Brussel - tel. 02 741 35 66 - e-mail: pers@vrt.be